

Новости, 16. октобар 2008.

Интервју водила Душица Радека

СЛИКЕ које пристижу из Подгорице протеклих дана председника Србије Бориса Тадића нимало не радују. Отказивање гостопримства дипломатама Македоније и Црне Горе, каже, биле су по мери тренутка, али до урушавања односа са суседима не сме да дође. Као алфу и омегу политике коју води сматра одлуку грађана на изборима: да Србија уђе у ЕУ и да брани свој интегритет на КиМ.

На питање - колико дипломатски успех Србије пред Генералном скупштином УН може да промени однос света према Косову, макар у смислу да се смањи број даљих признавања независности, председник Тадић, у интервјуу за „Новости“, одговара:

- То зависи од региона и земаља. Позитивно мишљење МСП утицаће сасвим сигурно на земље које се нису изјасниле о косовској независности, а у овом тренутку су под притиском да признају Косово. С друге стране, има земаља које су признале Косово и које су нам рекле да би у будућности могле да доведу у питање ту одлуку. Али, то се не може очекивати од највећих земаља света, јер порицањем своје одлуке оне би довеле у питање кредибилитет политике и своју међународну позицију. Гласање у ГС УН јесте дипломатска победа Србије, посебно ако се посматра у контексту великих пораза које смо доживљавали последње две деценије. Ипак, не треба стварати утисак да смо признавања Косова спречили. Успорили их јесмо, и стекли нову снагу и кредибилитет да се у времену које долази боримо за наш територијални интегритет.

*** На мишљење суда правде можемо чекати и две године. Шта ће држава у међувремену да ради?**

- Наставља се дипломатска акција која је на неки начин изменила спољнополитичку позицију Србије, пре свега, у УН. Следи оснаживање економских и других веза, јер тиме политичке односе чинимо трајнијим и подижемо шансе за одбрану интегритета земље у међународним форумима. Раније урушавање наших билатералних односа са већином

чланица УН систематски је смањивало наше капацитете да бранимо свој интегритет. Захваљујући иницијативи у УН, обновили смо везе и пријатељства и на важним политичким адресама: Светској организацији исламских земаља, Конгресу Афричке уније, земљама Латинске Америке, државама попут Тајланда, Мјанмара и Вијетнама, које имају међународни утицај и око 300 милиона становника. Посао није завршен. Морамо да се кандидујемо за међународне институције.

*** На које институције мислите?**

- На све. Надам се да ћемо се једном кандидовати за чланство у Савету безбедности УН, а не да стално будемо у ситуацији да неке земље одлучују о нашој судбини. Хајде да ми одлучујемо о судбини других држава и да на тај начин бранимо будућност државе у којој живимо. И наравно, ту је пре свега ЕУ... Да подсетим, Србија се деведесетих изоловала, није била ни чланица УН. Сада је све обрнуто. Свет се динамично мења и у том процесу измене односа снага морамо да нађемо своје место. Традиционалним поимањем међународне политике и начином понашања из прошле две деценије, ништа не можемо да урадимо.

*** Велики је револт српске јавности због одлука Црне Горе и Македоније о признавању Косова. Прете ли те одлуке да уруше односе са суседима?**

- Најбољи могући односи са суседством и стабилна политичка ситуација у свим суседним државама, потреба су грађана Србије. То је и економска и безбедносна потреба. Зато, ови проблеми не смеју да буду трајни и због тога не прихватам квалификацију „урушавања“ односа, иако нема дилеме да одређени проблеми постоје. Акт признавања Косова држава са којима се граничимо, за нас има већу важност, него, на пример, признавање Микронезије. То је просто логично, и одсуство реакције Србије значило би да немамо проблем са признавањем независности КиМ. Проглашавање амбасадора персонама нон грата, по дипломатском речнику, акт је мање снаге од спуштања дипломатских односа на ниво отправника послова или њиховог прекидања. Он нас оставља у активној позицији да у скорој будућности нормализујемо односе. Србија не може да има стратегијски интерес да урушава односе са суседним државама, али не може да не реагује када суседне земље угрожавају њен интегритет. Због тога је реакција Србије била „погођена“ мера.

*** Добар део народа у Црној Гори није спреман да прихвати одлуку власти...**

- Нимало се не радујем сликама које видим. Да подвучем још једном: из Србије и из Београда више се никада неће утицати на политичке процесе у суседним државама. Бранићемо само наше легитимне интересе, демократским, и за модеран свет прихватљивим средствима. Извоз политичких револуција, насиље, патронизам над другим државама су политичка прошлост. Таква манифестација политике само је урушавала српске интересе на читавом простору Балкана, а грађани Србије су због тога само трпели. Желим мирно разрешење спорова у свим суседним земљама, као што то желим за властиту земљу. Ми имамо стратегијски интерес у Црној Гори, као што га она има у Србији. Када то кажем, још једном дефинишем да политика, изнад свега, треба да се своди на заштиту интереса, а никако на даље развијање митова, бесмислених прича о два ока у глави, вечног братства, јединства и сличних флоскула које нас све заједно уводе у једно нерегулисано стање. Постпетооктобарска Србија регулише односе и заштиту својих интереса на међународно прихватљив начин. Било какво антицрногорство или антисрпство, не само да је бесмислено у историјском контексту, него је и опасно. Да, после проглашења независности Косова и признавања такве нелегалне творевине од црногорске владе, за последицу имамо то да српска и црногорска деца не могу да путују на екскурзије у Црну Гору, односно Србију, врхунац је бесмисла! То мора да престане што пре!

*** Сусрети наших и црногорских државника претходних година могу да се изброје на прсте. Да су односи између наше две земље били „здравији“ и стабилнији, да ли би ситуација данас била другачија, а одлука о признавању, макар, одложена?**

- Са председником Црне Горе, малтене, имам недељни контакт. У понедељак смо мирним тоном разговарали телефоном о превазилажењу проблема. Разговарали смо и пре седам и пре 20 дана. Дакле, постоји непрекидна комуникација. Што се тиче односа наших земаља, природно је да буду далеко бољи. Црногорска влада је дала објашњење да признавањем Косова брани интересе своје земље, и то објашњење она треба да разрађује у Црној Гори. Ја о томе имам своје мишљење које није битно за грађане Црне Горе. Признавање је постало и унутрашње политичко питање у Црној Гори, али о томе треба демократски да дебатују искључиво црногорска влада и партије пред грађанима те земље. Србија са тим не сме да има никакве везе. Али, и Србија брани свој интерес, што сам јасно и рекао саговорницима из Црне Горе. У Србији има незадовољних нашом реакцијом, који су за тужбу против Црне Горе и улазак у дугорочне конфронтације. Грађани су, међутим, на изборима рекли да не желе политику конфронтације и изолације, већ политику споразумевања и интеграције. И ја такву политику водим.

*** Да ли то значи да, осим применене дипломатске мере, Србија неће предузимати друге санкције, „црне листе“ и слично?**

- Када, као манифестацију наших односа и атмосфере у јавности, и на једној и на другој страни, имамо антицрногорство и антисрпство, онда звоним на узбуну и кажем: стоп! То је црвена линија коју не смемо да пређемо. Када посланици српског парламента кажу да представници власти Црне Горе нису безбедни у Србији, кажем: стоп! Кривично дело је претити некоме.

*** Шта мислите о идеји Савета министара ЕУ да и САД могу да учествују у мисији Еулекс?**

- Немам ништа против, као што не бих имао ништа против да у Еулексу учествују и представници Русије. Имајући у виду међународно право и Резолуцију 1244, Србија својом вољом и својим институцијама не може да буде на КиМ, како бисмо ми желели. Пошто је тако, интересе грађана Србије, у складу са Резолуцијом 1244, једино могу да бране међународне институције. Срби на КиМ морају бити заштићени и зато је потребно пронаћи решење. Важно је да мисија свој посао обавља у складу са међународним правом и да не доводи у питање интегритет наше земље. Ко год учествује у међународној мисији на КиМ и ко поштује ове принципе, увек је добродошао.

*** Има ли начина да се Београд и Брисел договоре око Еулкса и да тај договор потврди СБ УН?**

- Како да не. На томе радимо са свим међународним форумима, и са СБ УН, и са ЕУ, са представницима Русије и САД, са свима који су витално битни за будућност КиМ у Србији. Видим да се код нас поново дебатује да долазак Еулкса на КиМ значи крај Србије на КиМ, што уопште није тачно. За Србију је Еулекс прихватљив под три услова: да је тамо уз одлуку СБ УН, да буде статусно неутрална мисија и да се не примењује Ахтисаријев план. Ко има примедбе на те принципе, тај има проблем с логиком. Има политичких странака које обмањују грађане Србије и „гарантују“ да ће Еулекс на КиМ успоставити независност. Наше је да се боримо да се то не деси. Има у ЕУ земаља које би желеле да Еулекс успостави независност. Али, има земаља, као што су Словачка и друге, које учествују у Еулексу и које саме кажу да никад неће признати независност Косова. Немојмо да вређамо те земље!

*** Да ли Брисел има примедбе на наше услове око Еулкса?**

- Европски посланици нису имали ниједну примедбу на наш захтев да мисија буде статусно неутрална, да буде под окриљем СБ и да се не примењује Ахтисаријев план. Добио сам јасна уверавања да се неће помињати, нити примењивати Ахтисаријев план. Иначе, сада се види да господин Ахтисари, који је имао задатак да као неутрални медијатор пронађе компромисно решење, у ствари је све време наступао са јасном политичком симпатијом према албанској страни.

* Шта, онда, успорава решење проблема, постоје ли отпори?

- Постоје процедуре, а отпора и притисака увек има.

* Јесте ли задовољни радом Владе Србије у првих сто дана?

- По међународним мерилима сто дана владе није прилика за неке велике оцене, јер, објективно, у три месеца не може бити великих достигнућа. Ја поштујем достигнућа ове владе и трагикомично је када опозиција минимизира неке потпуно видљиве резултате. У првих сто дана, добили смо коначан уговор са „Фијатом“ и, када неко каже да је то безначајно, тај каже да је безначајан живот читаве Шумадије. Када бисмо тако „безначајне“ резултате имали сваких сто дана до краја мандата владе, односно, 16 инвестиција као што је „Фијат“, био бих јако срећан тако „безначајним“ резултатом. Јер би тих 16 инвестиција обезбедиле 200.000 нових радних места, технолошку модернизацију наше земље, политичку стабилност, и били бисмо земља у којој би политика постала досадна ствар. Када неко критикује ову владу што није приватизовала „Јат“, ја га питам што то није урађено када је то било могуће, а када су на власти били ти што критикују? Све је то политика, по принципу „жив ми Тодор, да се држи говор“. Ако неко каже да је наш интерес да тужимо земље ЕУ, да тиме на крају спречимо Србију да постане чланица ЕУ, а да ништа не гарантује да ћемо тужбама да одбранимо КиМ, где је ту здрава памет? Такве спорове ћемо највероватније изгубити и ући у дугогодишњи процес конфронтације који нас све више и више слаби. А, како ћемо слаби да повећамо животни стандард грађана? Нико у својим страначким прегањањима не сме да заборави да грађани тешко живе и да им се морају остварити услови за пристојан живот. Цене расту, плате су мале, иде зима, гас поскупео, а озбиљна држава мора да одговори свим тим изазовима. И Влада ће то учинити.

НЕ ОДРИЧЕМО СЕ

Моја обавеза је да политику водим у складу са одлукама грађана на изборима: они хоће да имају стандард Европске уније и желе одбрану интегритета државе на КиМ. То је алфа и омега. Ни од једног ни од другог не може да се одустане. Нити од ЕУ зарад КиМ, нити од КиМ зарад ЕУ. То је и моја обавеза, и обавеза Владе. Без јасно дефинисане и доследне политике одбране интегритета на КиМ, Србија не може да уђе у ЕУ, као што не може да одбрани КиМ ако престане са евроинтеграцијом, јер тако постаје економски и спољнополитички слаба. Србија која се одриче КиМ престаје да буде међународно битна, и као таква није битна ни као чланица ЕУ.

СОЦИЈАЛИСТИ ЗНАЈУ ШТА ЈЕ ДРЖАВА

*** ЈЕСТЕ ли задовољни сарадњом ваше партије и нових коалиционих партнера - социјалиста?**

- Добро сарађујемо. То је, очигледно, странка која зна шта је држава. Понекад има неспоразума, али идемо даље. Иначе, залажем се за нову еру на политичкој сцени Србије и, ко то не разуме, не разуме ни потребе народа. Зашто бисмо читав свој век живели у сукобима и обрачунима? Стога сам спреман да отворим питање помирења ДС и других странака, и тиме бих, не само као председник ДС, већ и као председник Србије доприносио политичкој стабилности и бољем разумевању свих чинилаца у нашем политичком животу.

*** Да ли је могуће да за потписивање декларације о помирењу ДС и СПС све ово време није било времена?**

- Разлози су технички. Због међународних обавеза, протеклих месец дана у Србији сам био само неколико дана.

СТРАНКЕ И КОРУПЦИЈА

*** ХОЋЕТЕ ли на наредној страначкој скупштини бирати ново руководство, или садашњи страначки врх може бити миран још две године - до редовне изборне скупштине?**

- То још није одлучено и заиста нисам имао времена да се тиме бавим. Иако, све странке треба да се мењају да бисмо имали стабилан поредак. Да смањују непотизам, да започну борбу против корупције, јер и странке су носиоци корупције, а не само квази привредници, професори, лекари... То су централна питања за следећу скупштину ДС, а не избор функционера.

„НОВОСТИ“ СУ НАРОДНЕ

*** ШТА мислите о „Новостима“, читате ли их? Шта, уопште, мислите о српском новинарству и стању у медијима?**

- „Новости“ су народни лист са својим местом у нашој јавности. Чitam их, као и друге новине. Оно што сматрам веома важним за све листове, а тако и за „Новости“, јесте да не постоје скривени власници, јер би онда они на скривен начин могли да заступају приватне, а не јавне интересе. Сврха новина је заступање јавних или транспарентних интереса. Мој став је да нема разлога да држава поседује акције у било којим новинама, јер тада увек постоји опасност да носиоци власти буду оптужени за злоупотребу медија. Сваке новине имају огромну одговорност, као креатор наше јавности која је корективни фактор за сваку власт. Учесници у медијском животу немају ништа мању одговорност него људи на политичким функцијама... И овај интервју допринос је вашој годишњици, а истовремено, покушај да објасним - зашто су повучени одређени политички потези.